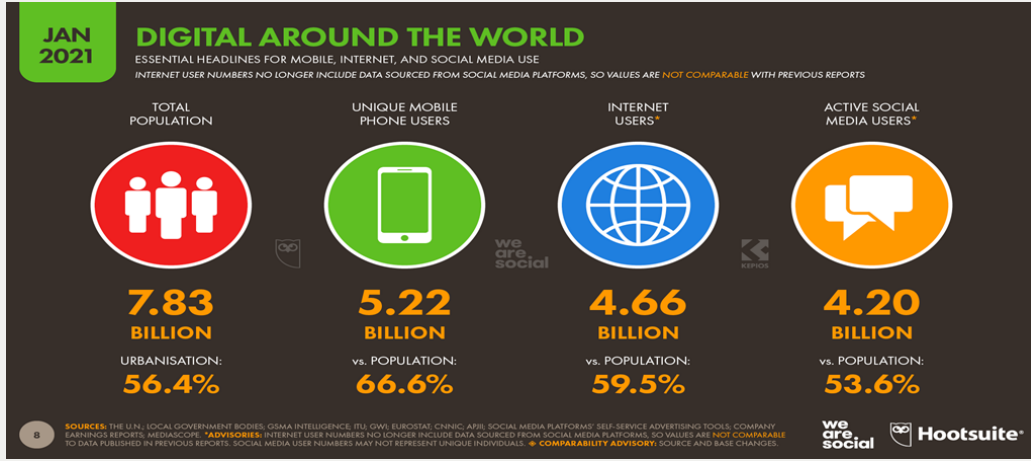

TÜRKİYE'DE VAROLAN FARKLI KİMLİK, İNANÇ, CİNSİYET VE DÜNYA GÖRÜŞLERİNE YÖNELİK SOSYAL MEDYADA RASTLANAN AYRIMCILIK HALLERİNE İLİŞKİN ARAŞTIRMA RAPORU

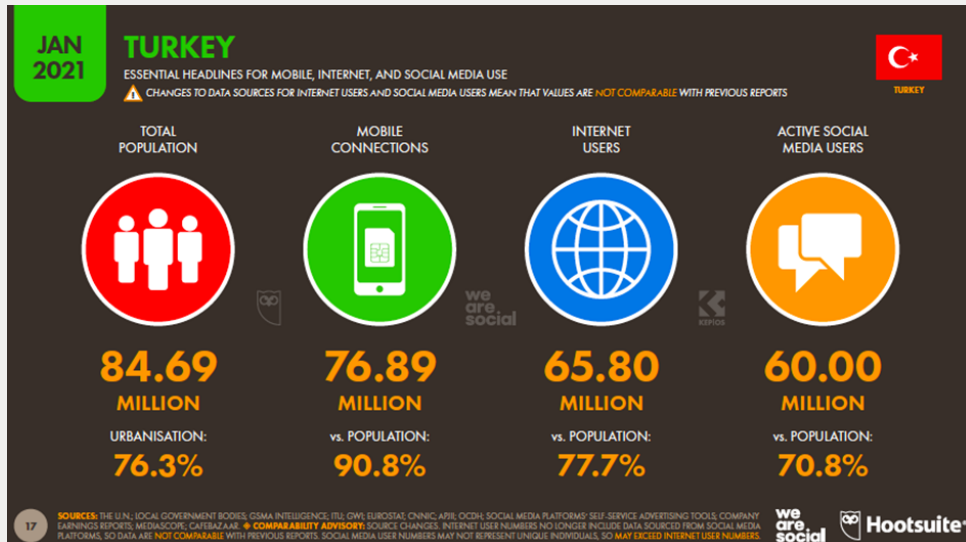

21. yüzyılın başlarında Türkiye’de ve Dünyada hızla gelişen sosyal ağ platformları, birçok sosyal bilim dalının vazgeçilmez araştırma konusu haline gelmiştir. Sosyal ağ kullanıcıları bu ağları; bilgilenmek, haberdar olmak, sosyal gelişmeleri ve süreçleri takip etmek veya dahil olmak amacıyla kullanmanın yanı sıra beğenilmek, fark edilmek, taktir görmek, kitleleri etkileyebilmek amacıyla da kullanabilmektedir. Çok geniş bir yelpazeye sahip olan sosyal ağ platformları beraberinde birçok farklı fraksiyona sahip toplulukların, grupların, odakların veya aktörlerin yer aldığı bir platforma dönüşmüştür. Kitleler sosyal medya üzerinden örgütlenebilmekte ve sınır tanımayan sanal evrenin verdiği olanaklar ile söylemlerini tüm dünyaya duyurabilmektedir. Bu gibi özelliklerinden dolayı politik aktörler, örgütler, devletler, kitleler veya gruplar kendi amacı doğrultusunda bu sanal evreni kullanabilmektedir.

Londra merkezli sosyal medya kuruluşu “We are Social”ın 2021 yılında yayınladığı rapora göre; 2021 yılının başında dünya nüfusunun 7.83 milyar olduğunu, 5,22 milyar insanın ise cep telefonu kullandığını ve bunun da dünya nüfusunun %66,6’sına denk geldiğini açıklamışlardır. Ayrıca internet kullanan insan sayısının 4,66 milyar olduğu ve 4,20 milyar insanın sosyal medya hesabının olduğunu belirtiyor. Bu rakam ise dünya nüfusunun %53’ünden fazlasına eşit.

Türkiye’de ise 2021 yılının sosyal medya kullanım istatistiklerine baktığımızda; internet kullanıcı sayısının önceki yıla oranla 3,7 milyon ile %6 artarak 65,8 milyona ulaştığını görüyoruz. Sosyal medya kullanıcı sayısının ise 6 milyon ile %11 artış göstererek 60 milyona ulaştığı görülüyor. Bu veri ile birlikte Türkiye’deki sosyal medya kullanıcı sayısının Ocak 2021’de toplam nüfusun %70,8’ine eşit olduğu görülüyor.

We are social'ın verilerinden de anlaşılacağı üzere, sosyal medya Türkiye'de ve Dünyada çok geniş kitlelerin katılımını bünyesinde barındırmaktadır. Sosyal ağlar üzerinden kültürel kodlarını fiziki dünyadan sanal dünyaya taşıyan bireyler, burada kendileri ile benzer kodları taşıyanlar ile bir araya gelerek sosyalleşmektedir. Bu sosyal süreç bireylerin amaçları ve arzu edilen motivasyonları karşılığında bireysel bilinci bir kenara bırakarak kolektif bilincin bir parçası haline dönüştürebilmektedir. İnşa edilmeye çalışılan bu kolektif bilincin devamlılık göstermesi için ise bir 'ötekiye' ihtiyaç duyulmaktadır. Türkiye'de 'öteki' üzerinden inşa edilen bu süreç, bireylerin bu gruplara ait olmak için onların yarattığı kültüre ait bir kimlik içerisinde formasyona uğrayabilmektedir.

Sosyal ağların sunduğu bu iletişim içerisinde kitlesel söylem ve kültürel değerlerin yeniden üretilmesi bireylerin aidiyet duygularını pekiştirmekte ve bireysel eylemlerden kitlesel eylemlere geçerek kitle psikolojisi ile hareket edebilmektedir. Böylelikle bu süreç çatışmaya, nefret söylemine, ırkçı, cinsiyetçi vb. ayrımcı söylem ve eylemlere yol açabilmektedir.

Sosyal ağ kullanıcıları bireysel olarak gerçekleştirmeyecekleri, tasvip ve rıza göstermeyecekleri nefret söyleminin, ayrımcı dilin ve linçin bir parçası olabilmekte, kitle psikolojisinin sunduğu sorumluluk hissetmeme durumu sayesinde vicdani bir rahatsızlık hissetmemektedir. Çünkü sosyal olarak öteki olarak gördüğü kişi ya da grup bir tehdittir ve linçe maruz bırakılması için toplumsal bir meşruiyet kazanmıştır.

Türkiye'de kişilerin veya belirli grupların; dünya görüşü, inancı, cinsel veya etnik kimliği gibi pek çok faktör nedeniyle ötekileştirildiğine tanık olunabilmektedir. Ayrımcı ve nefret içeren dil; sanal dünyadan fiziki dünyaya taşındığı gibi, fiziki dünyadan sanal dünyaya da taşınabilmektedir. Fiziksel olarak yer alınmayan bu ortamlarda birey bedenini dışarıda bırakarak, dili ile var olmaktadır. Kolektif olarak inşa edilen bu dil, zaman ile değişmeyen birçok kalıba dönüşmektedir. Kendi kültür ve değerlerini sosyal medyaya taşıyarak kendisi gibi olanlarla bir araya gelmekte, burada oluşturulan gerçek kültürün uzantısı olan siber kültüre ait olmaktadır. Bireysel olarak elde edemediği tatmini bu kültürün veya grubun bir parçası olarak daha kolay karşılamaktadır.

Toplulukların varlığı ve devamlılığı için ihtiyaç duyulan kolektif dilin inşası, 'biz'in oluşması için öteki ve öteki ile ilişkiler kilit önem taşımaktadır. Ötekinin günah keçisine dönüştürülmesine, linçe tabi tutulmasına ve nefret söylemlerine maruz bırakılmasına yol açmaktadır. Bu grupların sosyal medyada kendinden farklı olanı aşağılama, nefret söylemleri ile yargılama, dışlama ve ötekileştirme gibi söylemleri, hedef gösterilen kişi ya da grupların gerçek hayatta da şiddet eylemlerine maruz kalabildiği görülmektedir. Diğer yandan sosyal ağ platformlarında, son yıllarda ortaya çıkan trol olgusu sosyal medyada oluşan bu nefret söylemini sistematik hale getirerek, sosyal medyanın toplum üzerindeki kutuplaştırıcı etkisini gözle görülür hale getirmiştir. Bu gibi siyasi, dini, etnik, cins temelli, aşağılayıcı, argo ve küfür içeren, saldırgan, suçlayıcı, alaycı, kamplaştırıcı ve dayanağı olmayan bir nefret söyleminin üretildiği sosyal ağ platformları artık tehlikeli bir hal almaktadır.

Fiziki dünyanın ayrımcılık hallerinin sanal dünyayı da etkilemeye, hatta iki dünyanın birbirini artık karşılıklı olarak belirlemeye yöneldiği gözlemlerinden yola çıkarak; Sosyo Politik Saha Araştırmaları Merkezi olarak **20 Şubat- 5 Mart 2022** tarihleri arasında; **“Türkiye’de Sosyal Ağ Platformlarında Farklı Etnik, Siyasi, Dini veya Cinsel Kimliklerin Ayrımcılık Hallerine İlişkin”** bir anket çalışması gerçekleştirdik.

Online ortamda gerçekleşen çalışmaya; **“İstanbul, Ankara, İzmir, Diyarbakır, Van, Mardin, Mersin, Batman, Bursa, Gaziantep, Şanlıurfa”** kentlerini kapsayan **11 ilde 366 kişi** katılım gösterdi. Çalışma raporlanırken yanıtlar, SPSS ortamına aktarıldıktan sonra grafikler ile analize hazır hale getirilmiştir. Çalışmada yer alan ve öne çıkan veriler özetle şu şekilde;

Araştırma grubunun %65,6’sı **“Erkek”**, %33,3’ü **“Kadın”**, %1,1’i **“LGBTİ+”** katılımcılardan oluşmaktadır. Her yaş grubundan katılımcıya ulaşan çalışmamızın %29’u **“25-34 Yaş”**, %31,1’i **“35-44 Yaş”** grubundan oluşmuştur. %67,8’inin **“Lisans”**, %14,2’sinin **“Lise”**, %10,9’unun **“Lisansüstü”** mezunu olduğu görülen katılımcıların hane aylık geliri dağılımına baktığımızda ise toplamda %34,4’ünün hane aylık gelirinin **4500 TL ve altında** olduğu tespit edilmiştir. Bunların %5,5’i ise **“0TL-1500 TL”** arasında aylık gelire sahip.

Çalışmada yer alan katılımcıların anadil dağılımına baktığımızda; %83,6’sı **“Kürtçe”**, %14,8’i **“Türkçe”**, %0,5’i **“Ermenice”**, %0,5’i **“Arapça”**, %0,5’i **“Hemşince”** anadillerine sahip olduğunu söylerken; katılımcıların %84,7’si **“Kürt”**, %10,9’u **“Türk”**, %1,6’sı **“Ermeni”**, %0,5’i **“Hemşin”** etnik kimliğine ait hissettiğini belirtirken, %2,2’si **“Hiçbir etnik kimliğe ait hissetmiyorum”** demiştir. Ayrıca inanç açısından; %33,3’ü **“Sünni Müslüman”**, %24,6’sı **“Ateist”**, %18,6’sı **“Deist”**, %7,1’i **“Alevi”** inancına sahip olduklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların kendilerini %40,4 **“Sol/Sosyalist”**, %9,3 **“Demokrat”**, %9,3 **“Hümanist”**, %6,6 **“Liberal”**, %5,5 **“Sosyal Demokrat”** dünya görüşü ile tanımladıkları görülmüştür.

Araştırmada yer alan katılımcıların ayrımcılık hallerine ilişkin verilere baktığımızda; %78,1’i **“Etnik kimliğinden”** dolayı ayrımcılığa maruz kaldığını; %88’i **“Siyasi kimliğinden”** dolayı ayrımcılığa maruz kaldığını; %31,7’si **“Cinsel kimliğinden”** dolayı ayrımcılığa maruz kaldığını ve %45,9’u ise **“Dini görüşünden”** dolayı ayrımcılığa maruz kaldığını belirtmiştir.

Ayrıca çalışmada yer alan katılımcıların kendini güvende hissetme bağlamına ilişkin şu veriler dikkat çekmiştir;

Etnik kimliğinden dolayı %67,8’i **“Sık Sık”**, %15,8’i **“Ara Sıra”**, %7,7’si **“Nadiren”** kendilerini **güvende hissetmediğini**, **Siyasi kimliğinden dolayı** %77,6’sı **“Sık Sık”**, %14,8’i **“Ara Sıra”**, %4,9’u **“Nadiren”** kendilerini **güvende hissetmediğini**; **Cinsel kimliğinden dolayı** %29,5’i **“Sık Sık”**, %6’sı **“Ara Sıra”**, %10,4’ü **“Nadiren”** kendilerini **güvende hissetmediğini** belirtmişlerdir.

Araştırma grubuna aşağıda sunulan görüşlere katılıp katılmadıkları da sorulmuştur. Buna göre;

"Devlet etnik kimliklerin (Kürt, Çerkez, Laz vb.) kendi gelenek ve göreneklerini korumaları için destek vermelidir." görüşüne %95,6'sı **"Katılıyorum"**, %4,4'ü **"Katılmıyorum"**; **"Devlet, yurttaşların (Sünni, Alevi, Hristiyan vb) dini inanışlarını ve ibadet biçimlerini diledikleri gibi yaşayabilmeleri için destek vermelidir."** görüşüne %95,6'sı **"Katılıyorum"**, %3,8'i **"Katılmıyorum"**; **"Türkiye'de yaşayan tüm etnik kimliklerin anadilde eğitim görmeleri gerekir."** görüşüne %96,7'si **"Katılıyorum"**, %2,2'si **"Katılmıyorum"**; **"Türkiye'de yaşayan tüm etnik kimliklerin eşit statü ve hakka sahip olmalıdır."** Görüşüne %96,7'si **"Katılıyorum"**, %2,7'si **"Katılmıyorum"**; **"Bazı etnik kimliklerin diğer etnik kimliklere nazaran ayrıcalıklı bir durumdadır"** görüşüne %76,7'si **"Katılıyorum"**, %20,2'si **"Katılmıyorum"** şeklinde yanıt vermiştir.

Ayrıca araştırma grubu ötekileştirme durumundaki tanıklıklarını ilişkin;

- **"Sosyal medyada etnik kimliğinizden dolayı ötekileştirildiğine ya da hedef gösterildiğine ne ölçüde tanık oluyorsunuz?"** sorusuna %69,4'ü **"Sık Sık"**, %19,1'i **"Ara Sıra"**, %7,1'i **"Nadiren"** tanık olduğunu;
- **"Sosyal medyada dini inancınızın ötekileştirildiğine ya da hedef gösterildiğine ne ölçüde tanık oluyorsunuz?"** sorusuna %39,9'u **"Sık Sık"**, %29,5'i **"Ara Sıra"**, %14,2'si **"Nadiren"** tanık olduğunu;
- **"Sosyal medyada cinsel kimliğinizin ötekileştirildiğine ya da hedef gösterildiğine ne ölçüde tanık oluyorsunuz?"** sorusuna %30,6'sı **"Sık Sık"**, %12'si **"Ara Sıra"**, %13,7'si **"Nadiren"** tanık olduğunu;
- **"Sosyal medyada dünya görüşünüzün ötekileştirildiğine ya da hedef gösterildiğine ne ölçüde tanık oluyorsunuz?"** sorusuna %63,9'u **"Sık Sık"**, %22,4'ü **"Ara Sıra"**, %8,7'si **"Nadiren"** tanık olduğunu belirtmiştir.

Bunun yanı sıra araştırma grubunda yer alan katılımcılara **"Türkiye'de Türk olmayan kimliklere karşı sosyal medyada dışlayıcı/hedef gösterici söylemler ve davranışlar olduğuna tanık oldunuz mu?"** sorusu yöneltilmiştir. Buna göre katılımcıların %82'si **"Sık Sık Tanık Oluyorum"**, %15,3'ü **"Ara Sıra Tanık Oluyorum"**, %2,2'si **"Nadiren Tanık Oluyorum"** ve %0,5'i **"Hiç Tanık Olmuyorum"** şeklinde yanıt vermiştir.

Araştırma grubunda yer alanların;

- **"Etnik kimliğinizin hedef alındığını veya ötekileştirildiğini düşündüğünüzde tepkiniz ne oluyor?"** sorusuna %61,7'si **"Eleştiriyorum"**, %12,6'sı **"Kızsam da üzülsem de hiçbir şey yapmıyorum"**, %9,8'i **"Umursamıyorum"** şeklinde yanıt verdiği;
- **"Dini inancınızın hedef alındığını veya ötekileştirildiğini düşündüğünüzde tepkiniz ne oluyor?"** sorusuna %53,6'sı **"Eleştiriyorum"**, %22,4'ü **"Umursamıyorum"**, %10,4'ü **"Kızsam da üzülsem de hiçbir şey yapmıyorum"** şeklinde yanıt verdiği;
- **"Cinsel kimliğinizin hedef alındığını veya ötekileştirildiğini düşündüğünüzde tepkiniz ne oluyor?"** sorusuna, %40,4'ü **"Eleştiriyorum"**, %33,3'ü **"Bu durum ile hiç karşılaşmadım"**, %14,2'si **"Umursamıyorum"** şeklinde yanıt verdiği;
- **"Dünya görüşünüzün hedef alındığını veya ötekileştirildiğini düşündüğünüzde tepkiniz ne oluyor?"** sorusuna %65'i **"Eleştiriyorum"**, %18'i **"Umursamıyorum"**, %6'sı **"Kızsam da üzülsem de hiçbir şey yapmıyorum"** şeklinde yanıt verdiği görülmüştür.

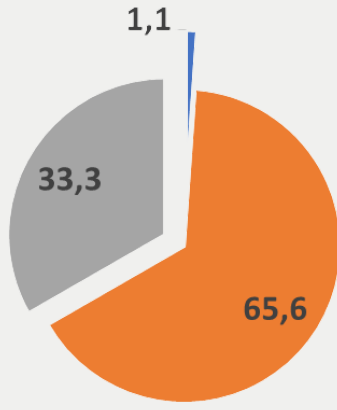
Ayrıca “**Sosyal medyada farklı kimliklere yönelik ayrımcı, dışlayıcı söylemlere karşı verilen tepkileri**” toplamda %85,3’ü **yetersiz** görmektedir.

Araştırma grubunda yer alan katılımcılara yöneltilen bir diğer soru ise; “**Sosyal medyada kimliklere karşı dışlayıcı/ayrıştırmacı söylemler kurulduğunu düşünüyor musunuz?**” idi. Bu sorunun farklı etnik ve dini gruplarla karşılaştırmasına baktığımızda ortaya çıkan sonuç şu biçimde olmuştur:

- **Türkler** %4,9’u “**Sık Sık**”, %6’sı “**Ara Sıra**”, %39,9’u “**Nadiren**”, %49,2’si “**Hiç**”;
- **Kürtler** %88,5’i “**Sık Sık**”, %7,1’i “**Ara Sıra**”, %3,3’ü “**Nadiren**”, %1,1’i “**Hiç**”;
- **Ermeniler** %87,4’ü “**Sık Sık**”, %7,7’si “**Ara Sıra**”, %2,7’si “**Nadiren**”, %2,2’si “**Hiç**”;
- **Yahudiler** %68,9’u “**Sık Sık**”, %16,9’u “**Ara Sıra**”, %10,9’u “**Nadiren**”, %3,3’ü “**Hiç**”;
- **Araplar** %40,4’ü “**Sık Sık**”, %26,2’si “**Ara Sıra**”, %20,8’i “**Nadiren**”, %12,6’sı “**Hiç**”;
- **Aleviler** %79,8’i “**Sık Sık**”, %13,1’i “**Ara Sıra**”, %6,6’sı “**Nadiren**”, %0,5’i “**Hiç**”;
- **Müslümanlar** %8,7’si “**Sık Sık**”, %14,2’si “**Ara Sıra**”, %41,5’i “**Nadiren**”, %35,5’i “**Hiç**”;
- **Hristiyanlar** %40,4’ü “**Sık Sık**”, %30,6’sı “**Ara Sıra**”, %21,3’ü “**Nadiren**”, %7,7’si “**Hiç**”;
- **Ateistler** %77’si “**Sık Sık**”, %13,7’si “**Ara Sıra**”, %7,7’si “**Nadiren**”, %1,6’sı “**Hiç**”
şeklindedir.

Çalışmanın grafik ve analizleri aşağıdaki raporda ayrıntılı biçimde yer almaktadır.

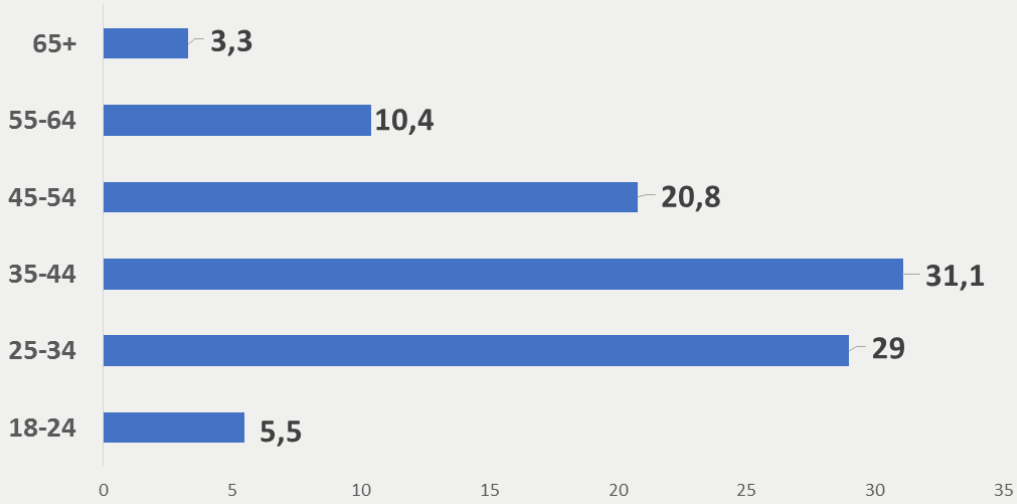
CİNSİYET? (%)

Araştırma grubunda yer alan katılımcıların **cinsiyet** dağılımına baktığımızda; %65,6'sı "**Erkek**", %33,3'ü "**Kadın**", %1,1'i "**LGBT+**" katılımcılardan oluşmaktadır.

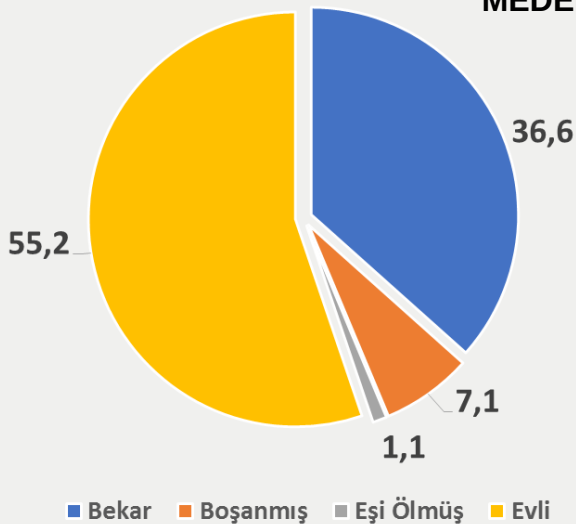
■ LGBT+ ■ Erkek ■ Kadın

YAŞ ARALIĞI? (%)

Araştırma grubunda yer alan katılımcıların **yaş aralığı** dağılımına baktığımızda; %5,5'i "**18-24 Yaş**", %29'u "**25-34 Yaş**", %31,1'i "**35-44 Yaş**", %20,8'i "**45-54 Yaş**", %10,4'ü "**55-64 Yaş**" ve %3,3'ü "**65 Yaş ve üzeri**" katılımcılardan oluşmaktadır.

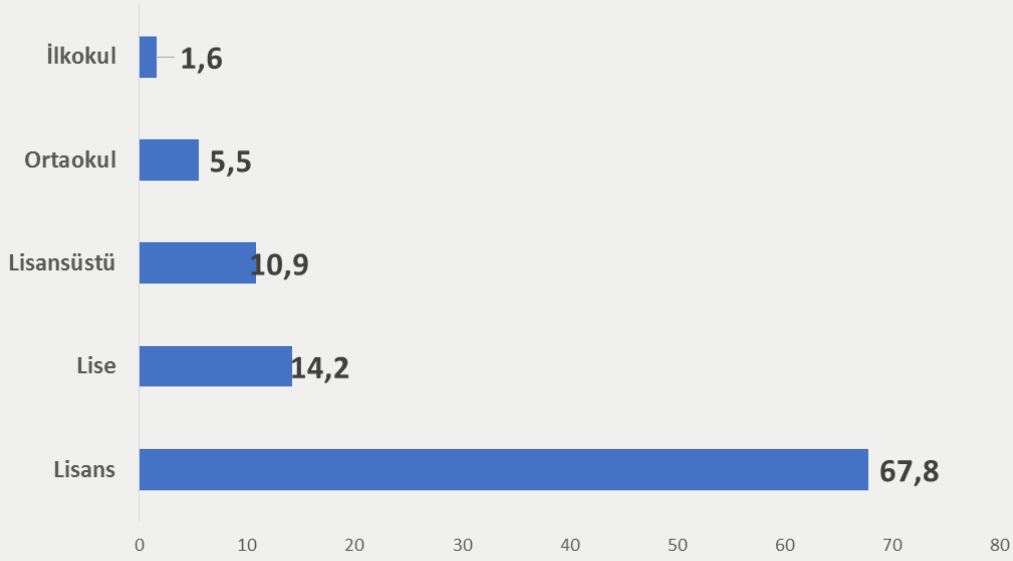
MEDENİ DURUM? (%)

Araştırma grubunda yer alan katılımcıların **medeni durum** dağılımına baktığımızda; %55,2'si "**Evli**", %36,6'sı "**Bekar**", %7,1'i "**Boşanmış**" ve %1,1'i "**Eşi Ölmüş**" katılımcılardan oluşmaktadır.

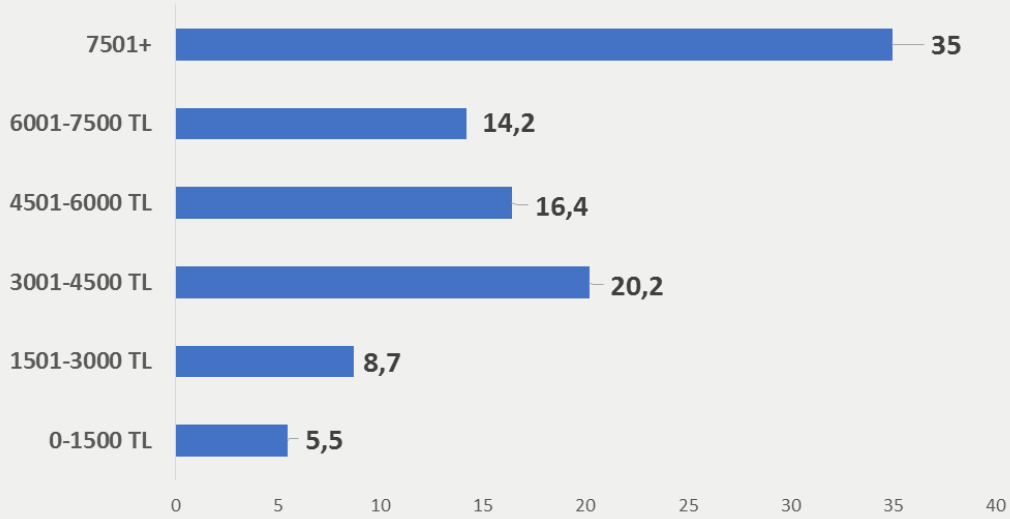
■ Bekar ■ Boşanmış ■ Eşi Ölmüş ■ Evli

EĞİTİM DURUMU? (%)

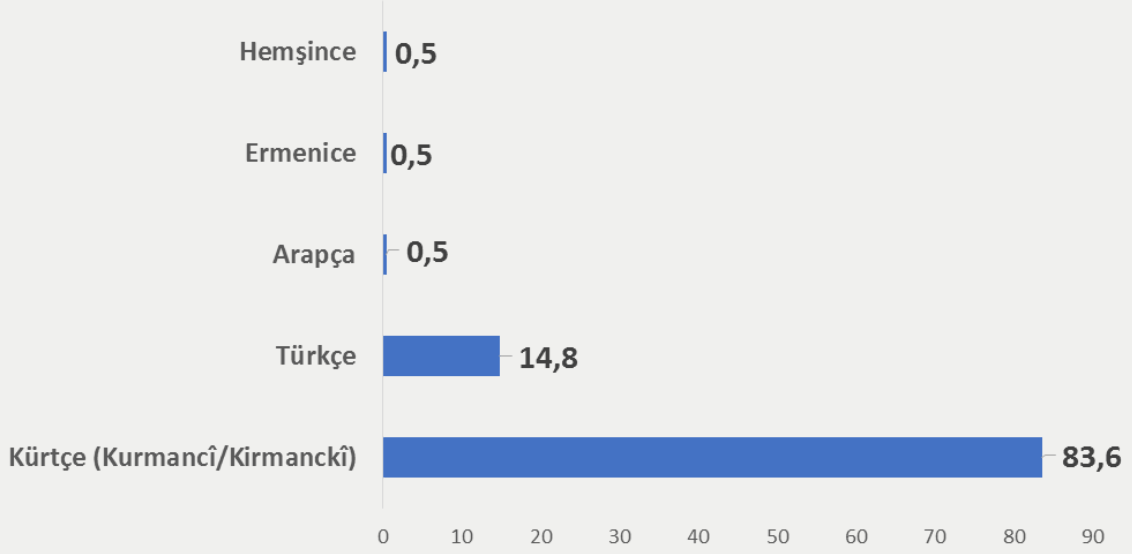
Araştırma grubunda yer alan katılımcıların **eğitim durumu** dağılımına baktığımızda; %67,8'i “**Lisans**”, %14,2’si “**Lise**”, %10,9’u “**Lisansüstü**”, %5,5’i “**Ortaokul**” ve %1,6’sı ise “**İlkokul**” mezunlarından oluşmaktadır.

HANE AYLIK GELİR? (%)

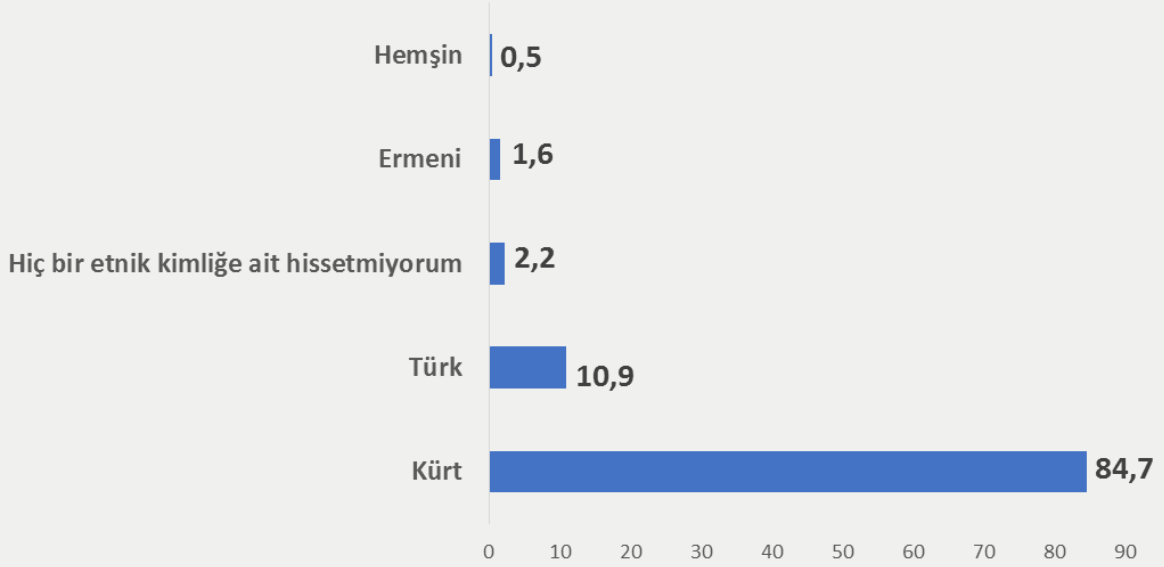
Araştırma grubunda yer alan katılımcıların **hane aylık geliri** dağılımına baktığımızda; %5,5’i “**0-1500 TL**”, %8,7’si “**1501-3000 TL**”, %20,2’si “**3001-4500 TL**”, %16,4’ü “**4501-6000 TL**”, %14,2’si “**6001-7500 TL**” ve %35’i “**7501 TL ve üzeri**” hane aylık geliri olan katılımcılardan oluşmaktadır.

ANADİLİNİZ NEDİR? (%)

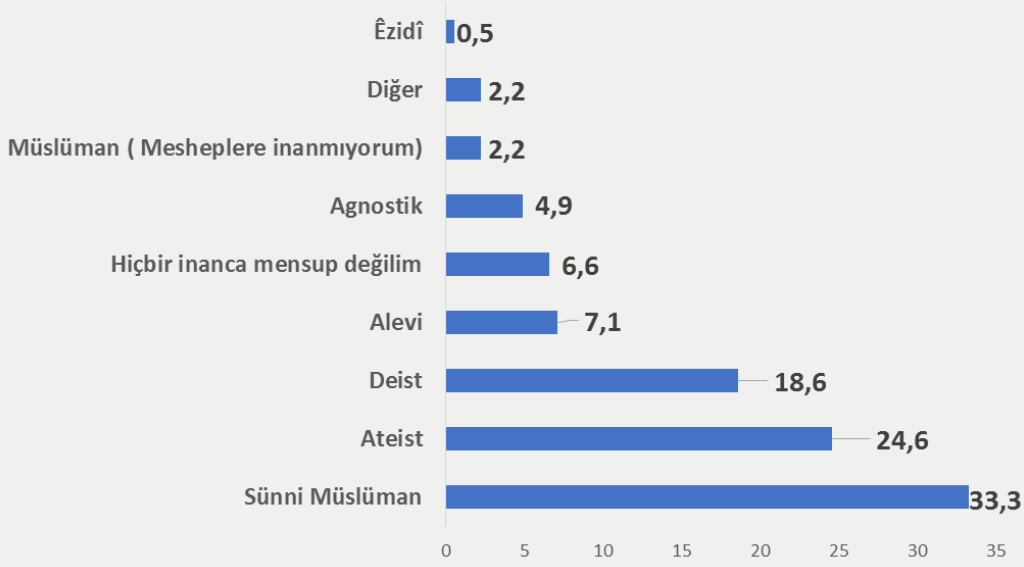
Araştırma grubunda yer alan katılımcılara “**Anadiliniz nedir?**” sorusu yöneltilmiştir. Buna göre katılımcıların %83,6’sı “**Kürtçe**”, %14,8’i “**Türkçe**”, %0,5’i “**Arapça**”, %0,5’i “**Ermenice**”, %0,5’i ise “**Hemşince**” şeklinde yanıt vermiştir.

KENDİNİZİ HANGİ ETNİK KİMLİĞE AİT GÖRÜYORSUNUZ? (%)

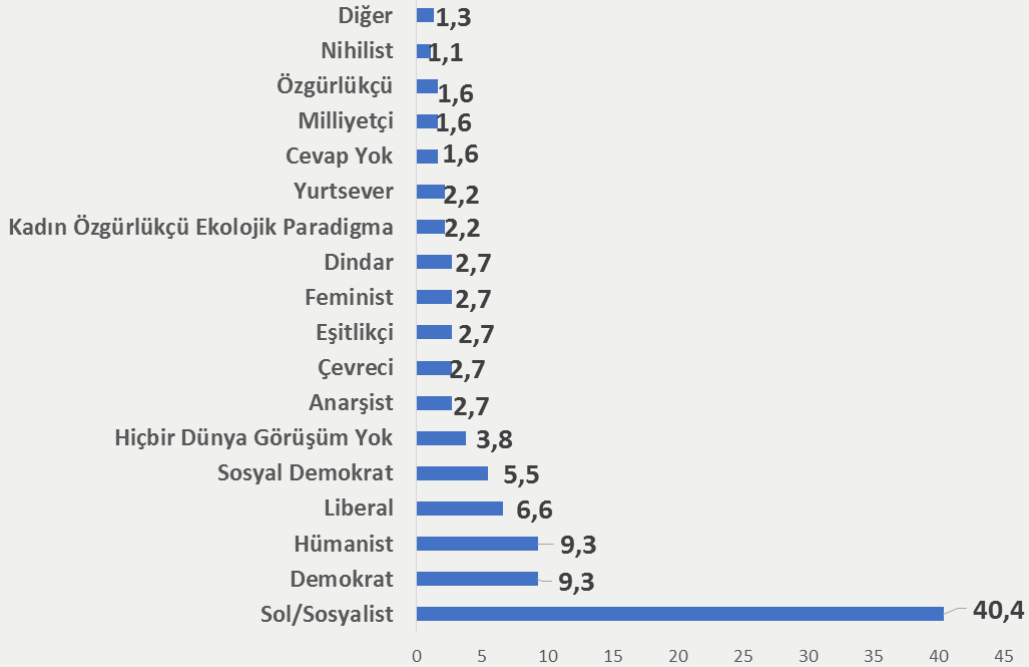
Araştırma grubunda yer alan katılımcılara “**Kendinizi hangi etnik kimliğe ait görüyorsunuz?**” sorusu yöneltilmiştir. Buna göre katılımcıların %84,7’si “**Kürt**”, %10,9’u “**Türk**”, %2,2’si “**Hiçbir etnik kimliğe ait hissetmiyorum**”, %1,6’sı “**Ermeni**” ve %0,5’i ise “**Hemşin**” şeklinde yanıt vermiştir.

KENDİNİZİ HANGİ İNANÇ GRUBUNA AİT GÖRÜYORSUNUZ? (%)

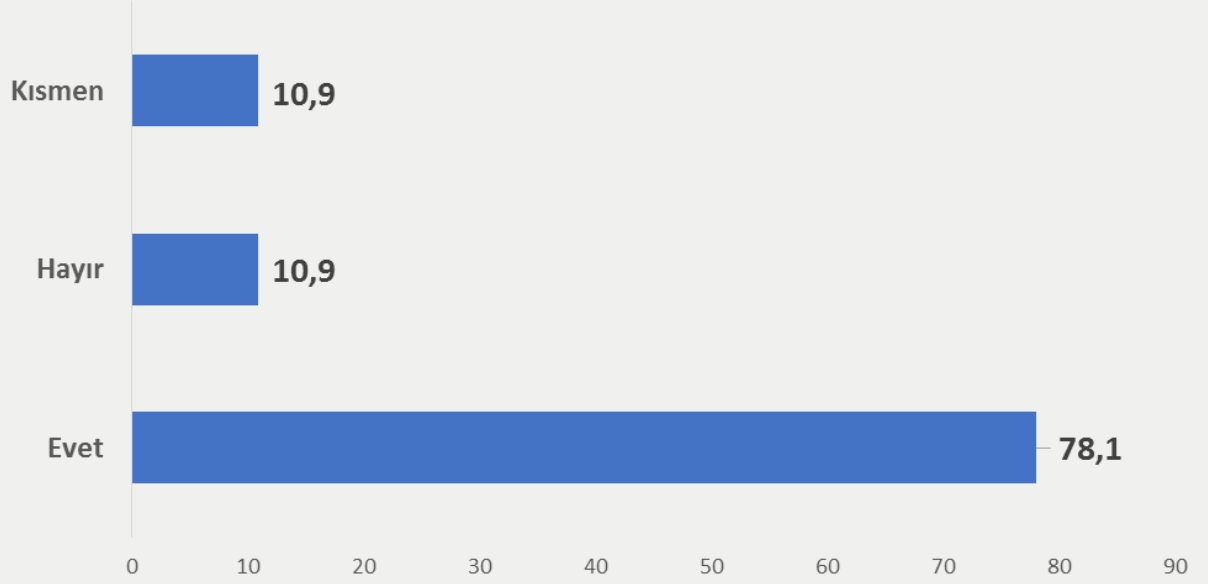
Araştırma grubunda yer alan katılımcılara “**Kendinizi hangi inanç grubuna ait görüyorsunuz?**” sorusu yöneltilmiştir. Buna göre katılımcıların %33,3’ü “**Sünni Müslüman**”, %24,6’sı “**Ateist**”, %18,6’sı “**Deist**”, %7,1’i “**Alevi**”, %6,6’sı “**Hiçbir inanca mensup değilim**”, %4,9’u “**Agnostik**”, %2,2’si “**Müslüman (mezheplere inanmıyorum)**”, %0,5’i “**Êzidî**” ve %2,2’si ise “**Diğer**” inançlara sahip katılımcılardan oluşmaktadır.

KENDİNİZİ HANGİ DÜNYA GÖRÜŞÜ İLE TANIMLIYORSUNUZ? (%)

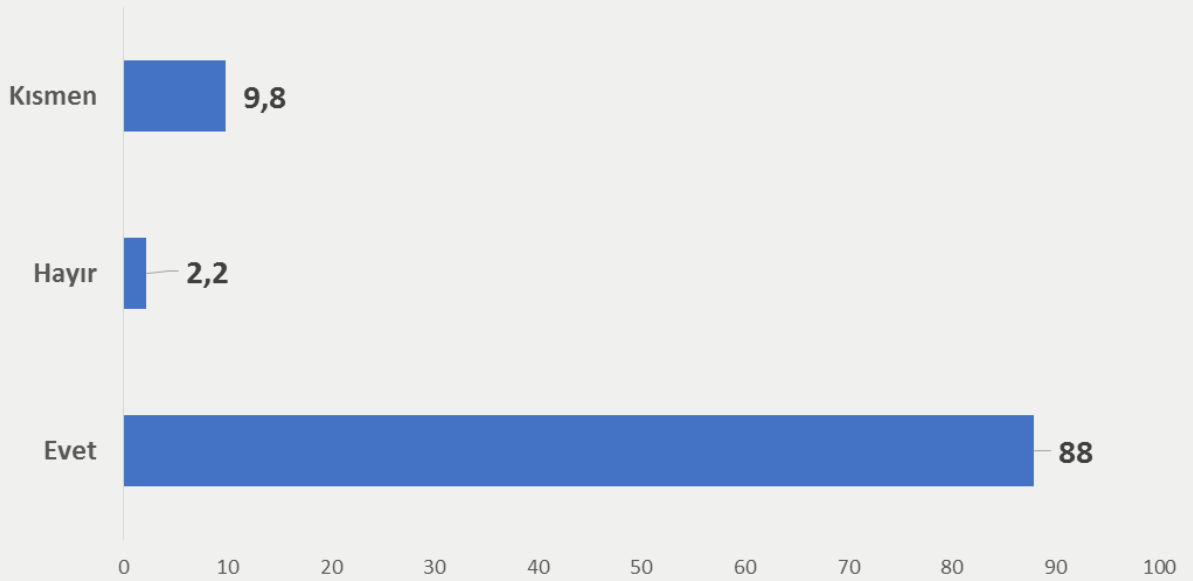
Araştırma grubunda yer alan katılımcılara “**Kendinizi hangi dünya görüşü ile tanımlıyorsunuz?**” sorusu yöneltilmiştir. Buna göre katılımcıların %40,4’ü “**Sol/Sosyalist**”, %9,3’ü “**Demokrat**”, %9,3’ü “**Hümanist**”, %6,6’sı “**Liberal**”, %5,5’i “**Sosyal Demokrat**” ve %3,8’i “**Hiçbir Dünya Görüşüm Yok**”, %2,7’si “**Anarşist**”, %2,7’si “**Çevreci**”, %2,7’si “**Eşitlikçi**”, %2,7’si “**Feminist**”, %2,7’si “**Dindar**” şeklinde yanıt vermiştir. Ayrıca detaylara dair veriler yukarıda yer alan grafikte yer almaktadır.

ETNİK KİMLİĞİNİZDEN DOLAYI AYRIMCILIĞA HİÇ MARUZ KALDINIZ MI? (%)

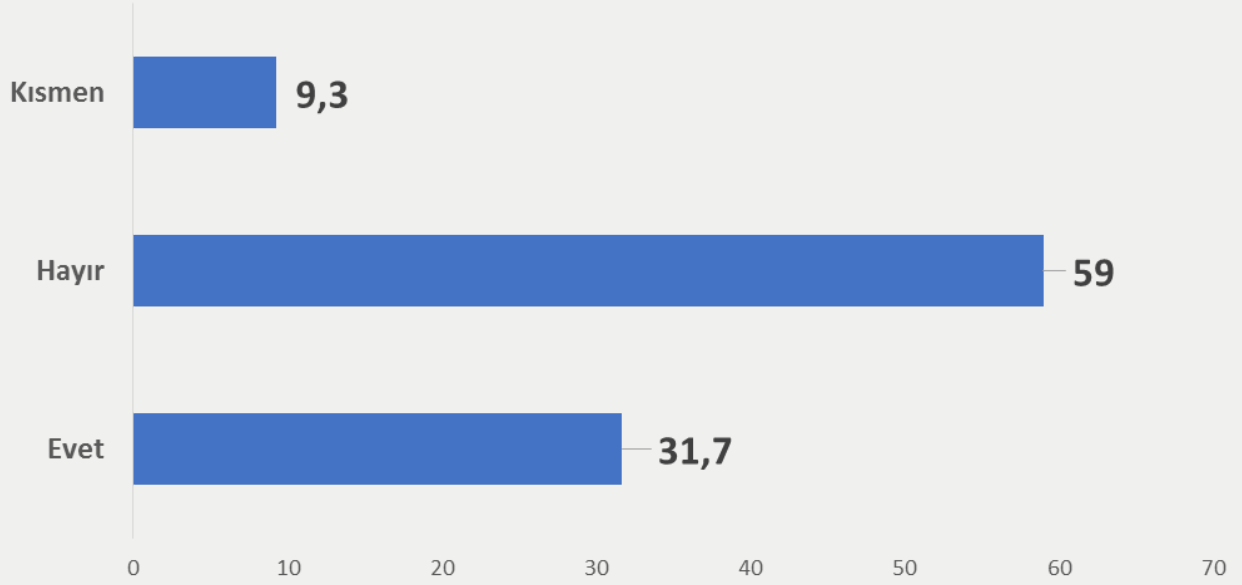
Araştırma grubunda yer alan katılımcılara **“Etnik kimliğinizden dolayı ayrımcılığa hiç maruz kaldınız mı?”** sorusu yöneltilmiştir. Buna göre katılımcıların %78,1’i **“Evet”**, %10,9’u **“Hayır”** ve %10,9’u **“Kısmen”** şeklinde yanıt vermiştir.

SİYASAL KİMLİĞİNİZDEN DOLAYI AYRIMCILIĞA HİÇ MARUZ KALDINIZ MI? (%)

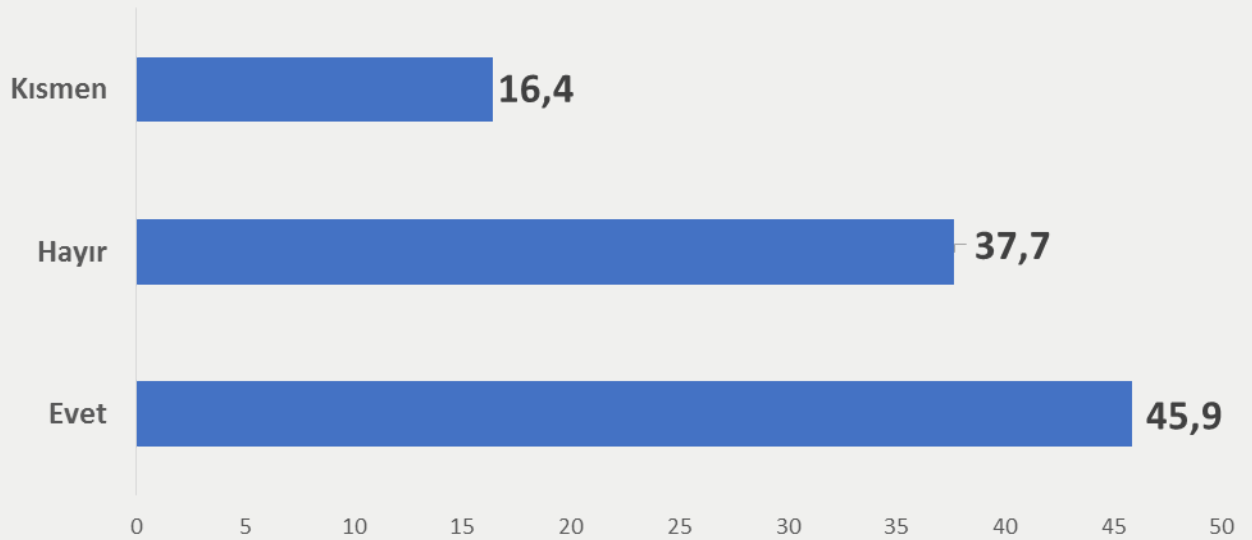
Araştırma grubunda yer alan katılımcılara **“Siyasal kimliğinizden dolayı ayrımcılığa hiç maruz kaldınız mı?”** sorusu yöneltilmiştir. Buna göre katılımcıların %88’i **“Evet”**, %2,2’si **“Hayır”** ve %9,8’i **“Kısmen”** şeklinde yanıt vermiştir.

CİNSEL KİMLİĞİNİZDEN DOLAYI AYRIMCILIĞA HİÇ MARUZ KALDINIZ MI? (%)

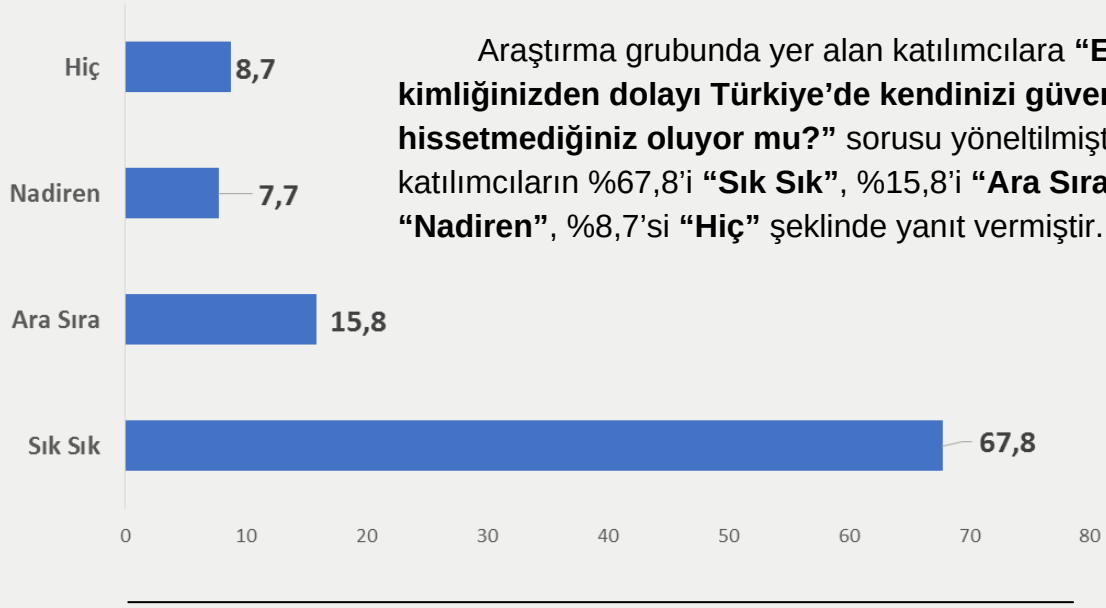
Araştırma grubunda yer alan katılımcılara “**Cinsel kimliğinizden dolayı ayrımcılığa hiç maruz kaldınız mı?**” sorusu yöneltilmiştir. Buna göre katılımcıların %31,7’si “**Evet**”, %59’u “**Hayır**” ve %9,3’ü “**Kısmen**” şeklinde yanıt vermiştir.

DİNİ GÖRÜŞÜNÜZDEN DOLAYI AYRIMCILIĞA HİÇ MARUZ KALDINIZ MI? (%)

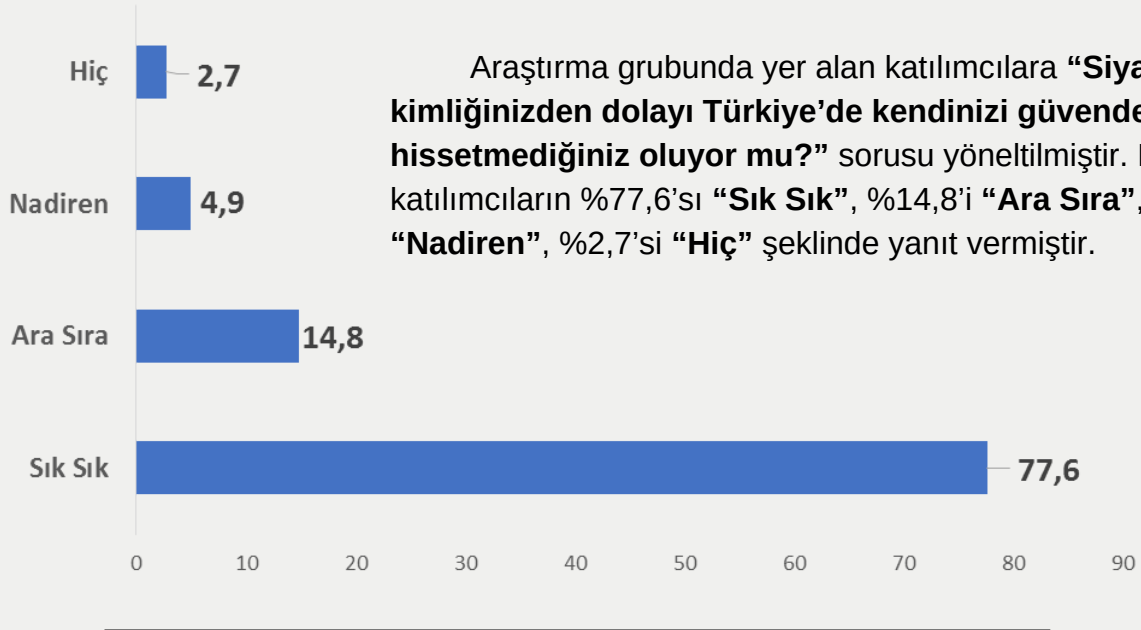

Araştırma grubunda yer alan katılımcılara “**Dini görüşünüzden dolayı ayrımcılığa hiç maruz kaldınız mı?**” sorusu yöneltilmiştir. Buna göre katılımcıların %45,9’u “**Evet**”, %37,7’si “**Hayır**” ve %16,4’ü “**Kısmen**” şeklinde yanıt vermiştir.

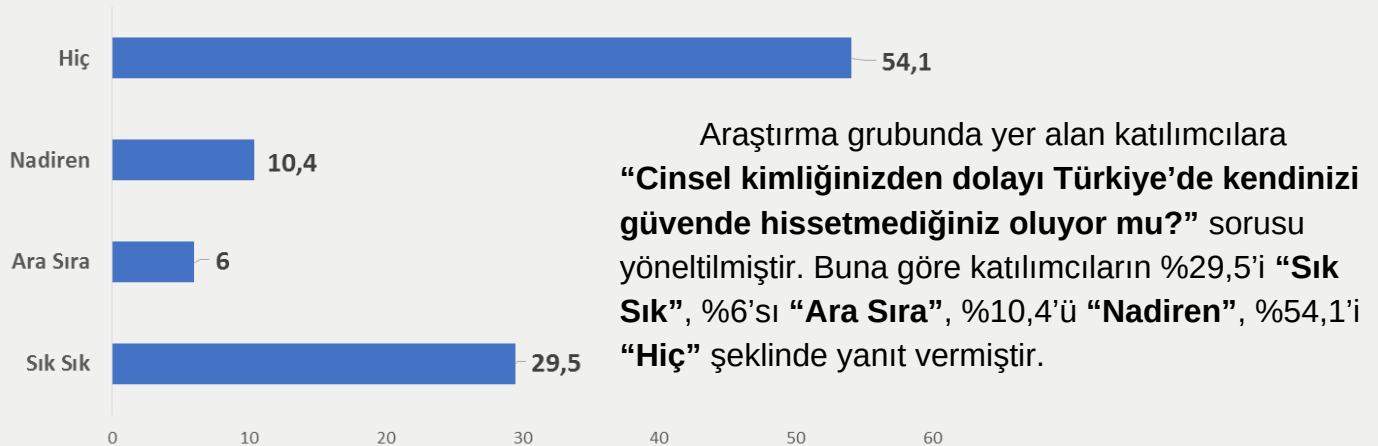
ETNİK KİMLİĞİNİZDEN DOLAYI TÜRKİYE'DE KENDİNİZİ GÜVENDE HİSSETMEDİĞİNİZ OLUYOR MU? (%)

SİYASAL KİMLİĞİNİZDEN DOLAYI TÜRKİYE'DE KENDİNİZİ GÜVENDE HİSSETMEDİĞİNİZ OLUYOR MU? (%)

CİNSEL KİMLİĞİNİZDEN DOLAYI TÜRKİYE'DE KENDİNİZİ GÜVENDE HİSSETMEDİĞİNİZ OLUYOR MU? (%)

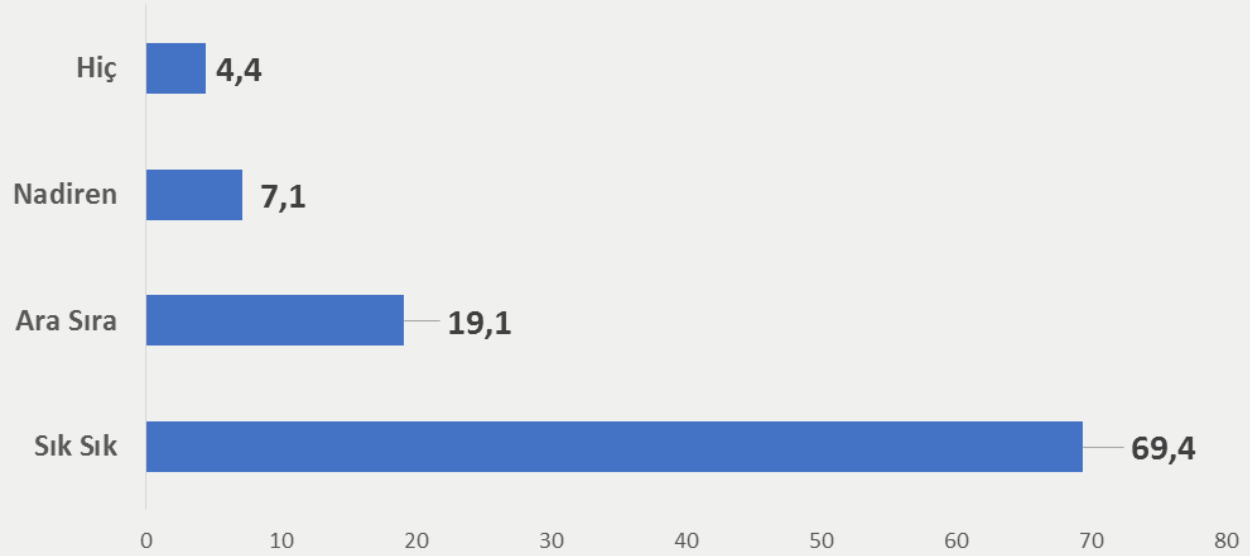
AŞAĞIDAKİ GÖRÜŞLERE KATILIR MISINIZ?

	Katılıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Toplam
Devlet etnik kimliklerin (Kürt, Çerkez, Laz vb.) kendi gelenek ve göreneklerini korumaları için destek vermelidir.	95,60%	4,40%		100%
Devlet, yurttaşların (Sünni, Alevi, Hristiyan vb) dini inanışlarını ve ibadet biçimlerini diledikleri gibi yaşayabilmeleri için destek vermelidir.	95,60%	3,80%	0,50%	100%
Türkiye’de yaşayan tüm etnik kimliklerin anadilde eğitim görmeleri gerekir.	96,70%	2,20%	1,10%	100%
Türkiye’de yaşayan tüm etnik kimliklerin eşit statü ve hakka sahip olmalıdır.	96,70%	2,70%	0,50%	100%
Bazı etnik kimliklerin diğer etnik kimliklere nazaran ayrıcalıklı bir durumdadır.	76,50%	20,20%	3,30%	100%

Araştırma grubunda yer alan katılımcıların;

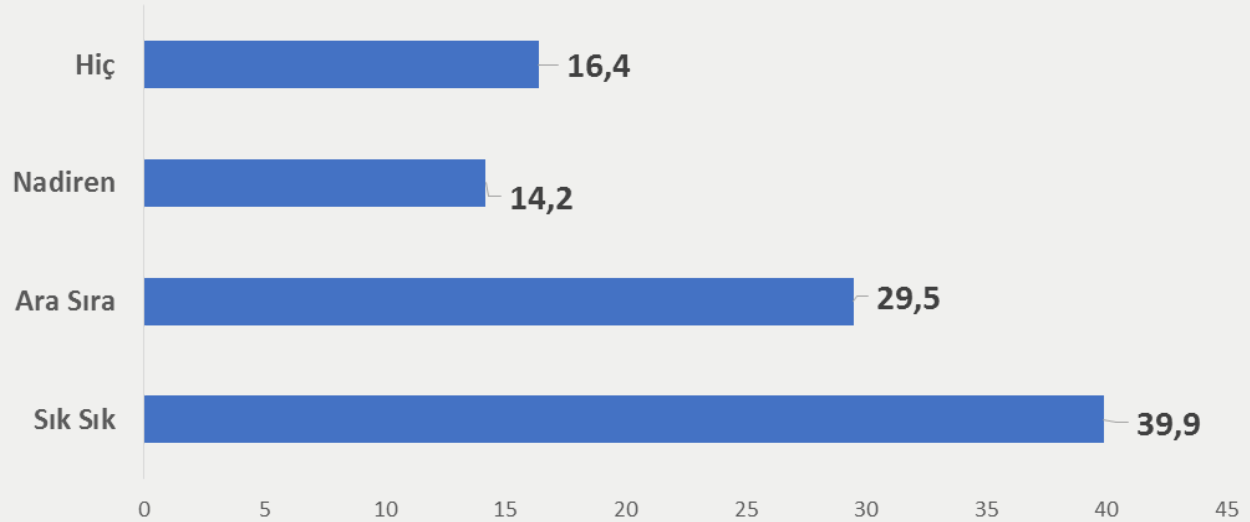
- **“Devlet etnik kimliklerin (Kürt, Çerkez, Laz vb.) kendi gelenek ve göreneklerini korumaları için destek vermelidir.”** Görüşüne %95,6’sı “Katılıyorum”, %4,4’ü “Katılmıyorum”;
- **“Devlet, yurttaşların (Sünni, Alevi, Hristiyan vb.) dini inanışlarını ve ibadet biçimlerini diledikleri gibi yaşayabilmeleri için destek vermelidir.”** Görüşüne %95,6’sı “Katılıyorum”, %3,8’i “Katılmıyorum”;
- **“Türkiye’de yaşayan tüm etnik kimliklerin anadilde eğitim görmeleri gerekir.”** Görüşüne %96,7’si “Katılıyorum”, %2,2’si “Katılmıyorum”;
- **“Türkiye’de yaşayan tüm etnik kimliklerin eşit statü ve hakka sahip olmalıdır.”** Görüşüne %96,7’si “Katılıyorum”, %2,7’si “Katılmıyorum”;
- **“Bazı etnik kimliklerin diğer etnik kimliklere nazaran ayrıcalıklı bir durumdadır.”** Görüşüne %76,7’si “Katılıyorum”, %20,2’si “Katılmıyorum” şeklinde yanıt vermiştir.

SOSYAL MEDYADA ETNİK KİMLİĞİNİZİN ÖTEKİLEŞTİRİLDİĞİNE YA DA HEDEF GÖSTERİLDİĞİNE NE ÖLÇÜDE TANIK OLUYORSUNUZ? (%)

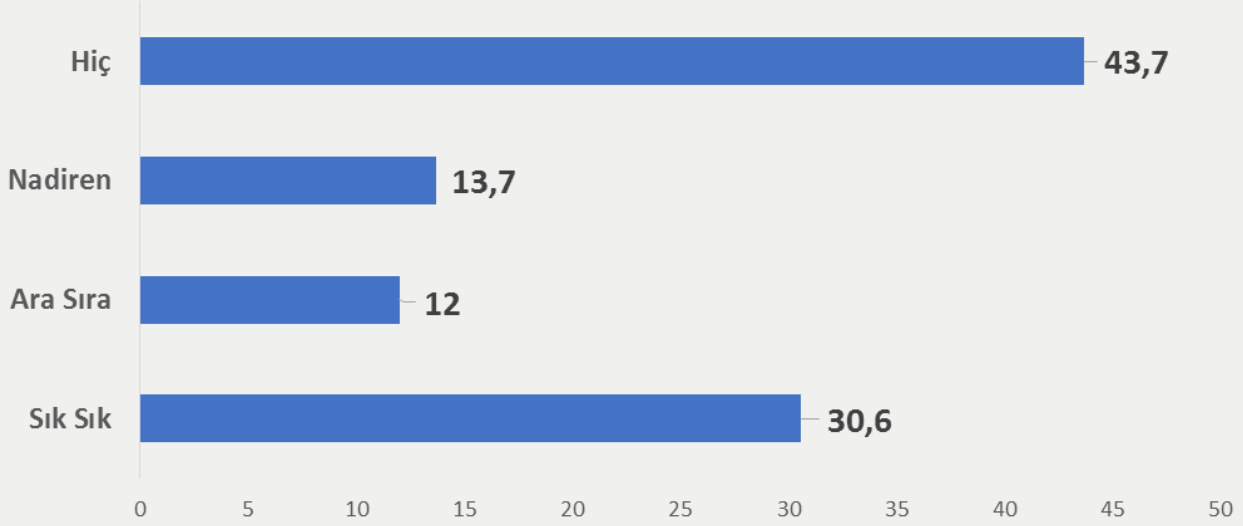
Araştırma grubunda yer alan katılımcılara “**Sosyal medyada etnik kimliğinizden dolayı ötekileştirildiğine ya da hedef gösterildiğine ne ölçüde tanık oluyorsunuz?**” sorusu yöneltilmiştir. Buna göre katılımcıların %69,4’ü “**Sık Sık**”, %19,1’i “**Ara Sıra**”, %7,1’i “**Nadiren**” ve %4,4’ü ise “**Hiç**” şeklinde yanıt vermiştir.

SOSYAL MEDYADA DİNİ İNANCINIZIN ÖTEKİLEŞTİRİLDİĞİNE YA DA HEDEF GÖSTERİLDİĞİNE NE ÖLÇÜDE TANIK OLUYORSUNUZ? (%)

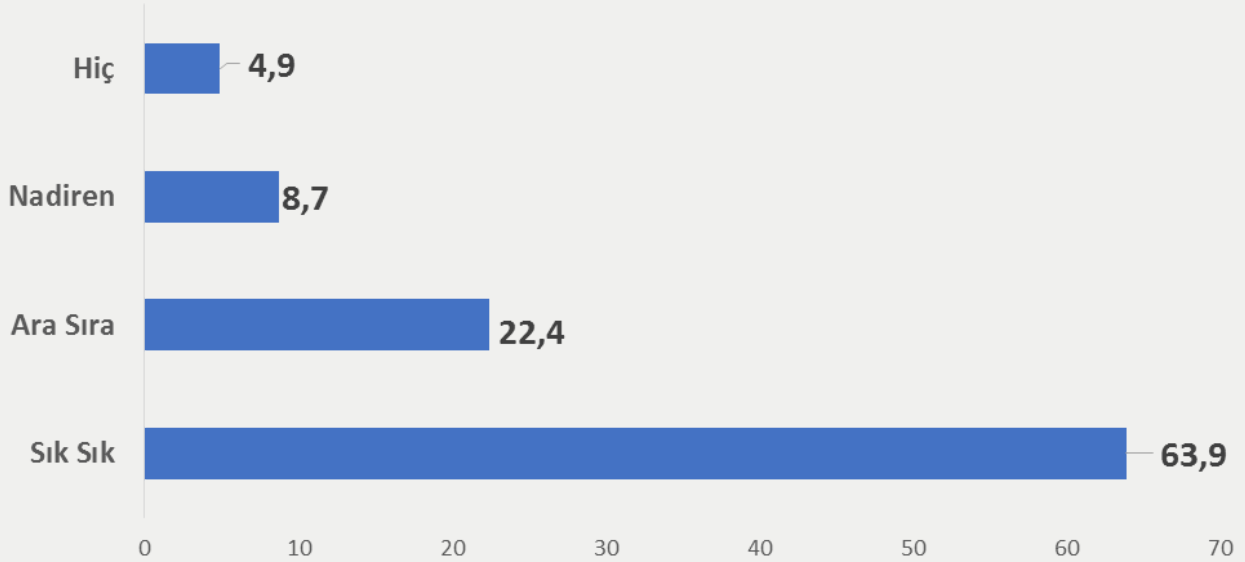
Araştırma grubunda yer alan katılımcılara “**Sosyal medyada dini inancınızın ötekileştirildiğine ya da hedef gösterildiğine ne ölçüde tanık oluyorsunuz?**” sorusu yöneltilmiştir. Buna göre katılımcıların %39,9’u “**Sık Sık**”, %29,5’i “**Ara Sıra**”, %14,2’si “**Nadiren**” ve %16,4’ü ise “**Hiç**” şeklinde yanıt vermiştir.

SOSYAL MEDYADA CİNSEL KİMLİĞİNİZİN ÖTEKİLEŞTİRİLDİĞİNE YA DA HEDEF GÖSTERİLDİĞİNE NE ÖLÇÜDE TANIK OLUYORSUNUZ? (%)

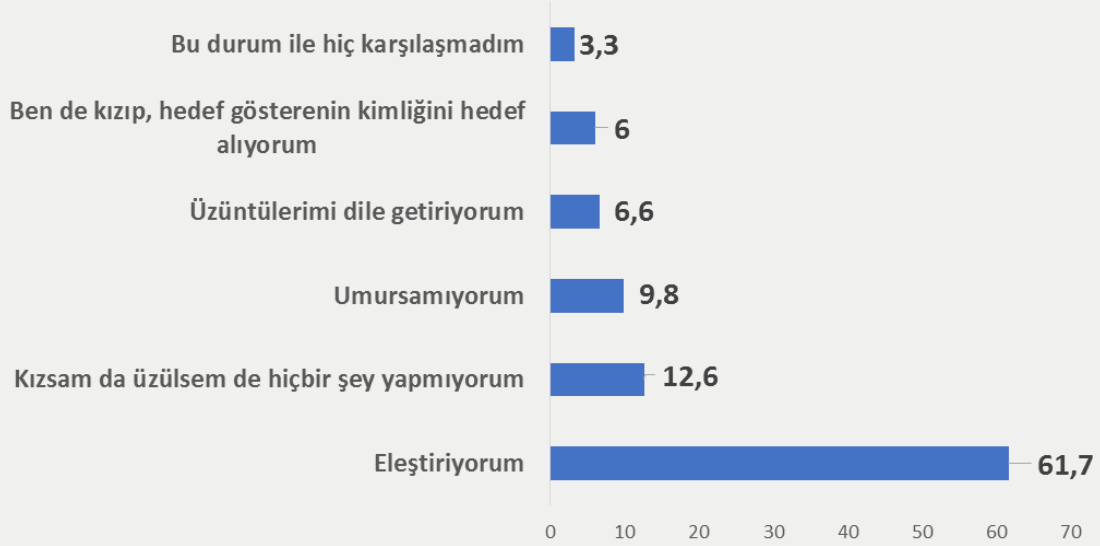
Araştırma grubunda yer alan katılımcılara “**Sosyal medyada cinsel kimliğinizin ötekileştirildiğine ya da hedef gösterildiğine ne ölçüde tanık oluyorsunuz?**” sorusu yöneltilmiştir. Buna göre katılımcıların %30,6’sı “**Sık Sık**”, %12’si “**Ara Sıra**”, %13,7’si “**Nadiren**” ve %43,7’si ise “**Hiç**” şeklinde yanıt vermiştir.

SOSYAL MEDYADA DÜNYA GÖRÜŞÜNÜZÜN ÖTEKİLEŞTİRİLDİĞİNE YA DA HEDEF GÖSTERİLDİĞİNE NE ÖLÇÜDE TANIK OLUYORSUNUZ? (%)

Araştırma grubunda yer alan katılımcılara “**Sosyal medyada dünya görüşünüzün ötekileştirildiğine ya da hedef gösterildiğine ne ölçüde tanık oluyorsunuz?**” sorusu yöneltilmiştir. Buna göre katılımcıların %63,9’u “**Sık Sık**”, %22,4’ü “**Ara Sıra**”, %8,7’si “**Nadiren**” ve %4,9’u ise “**Hiç**” şeklinde yanıt vermiştir.

ETNİK KİMLİĞİNİZİN HEDEF ALINDIĞINI VEYA ÖTEKİLEŞTİRİLDİĞİNİ DÜŞÜNDÜĞÜNÜZDE TEPKİNİZ NE OLUYOR? (%)

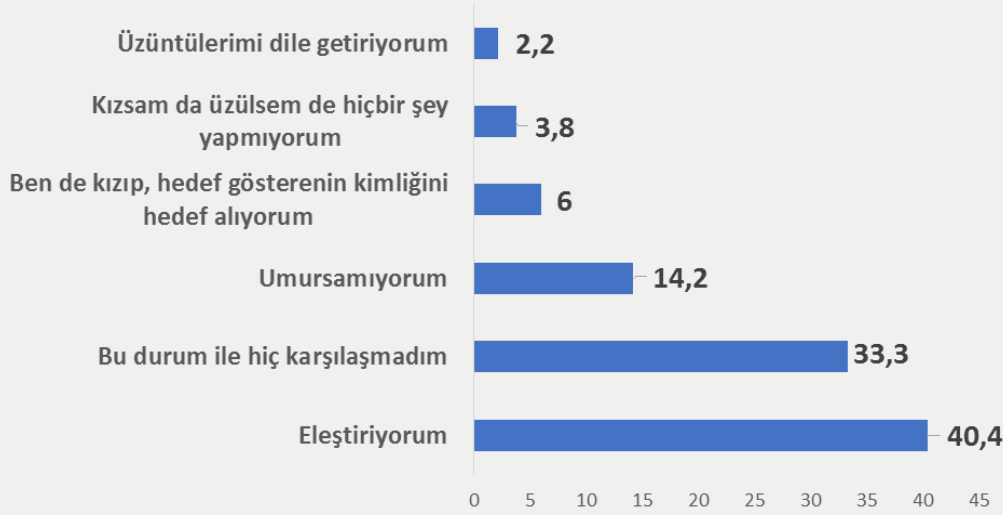
Araştırma grubunda yer alan katılımcılara “Etnik kimliğinizin hedef alındığını veya ötekileştirildiğini düşündüğünüzde tepkiniz ne oluyor?” sorusu yöneltilmiştir. Buna göre katılımcıların %61,7’si “Eleştiriyorum”, %12,6’sı “Kızsam da üzülsem de hiçbir şey yapmıyorum”, %9,8’i “Umursamıyorum”, %6,6’sı “Üzüntülerimi diler getiriyorum”, %6’sı “Ben de kızıp, hedef gösterenin kimliğini hedef alıyorum” ve %3,3’ü ise “Bu durum ile hiç karşılaşmadım” şeklinde yanıt vermiştir.

DİNİ İNANCINIZIN HEDEF ALINDIĞINI VEYA ÖTEKİLEŞTİRİLDİĞİNİ DÜŞÜNDÜĞÜNÜZDE TEPKİNİZ NE OLUYOR? (%)

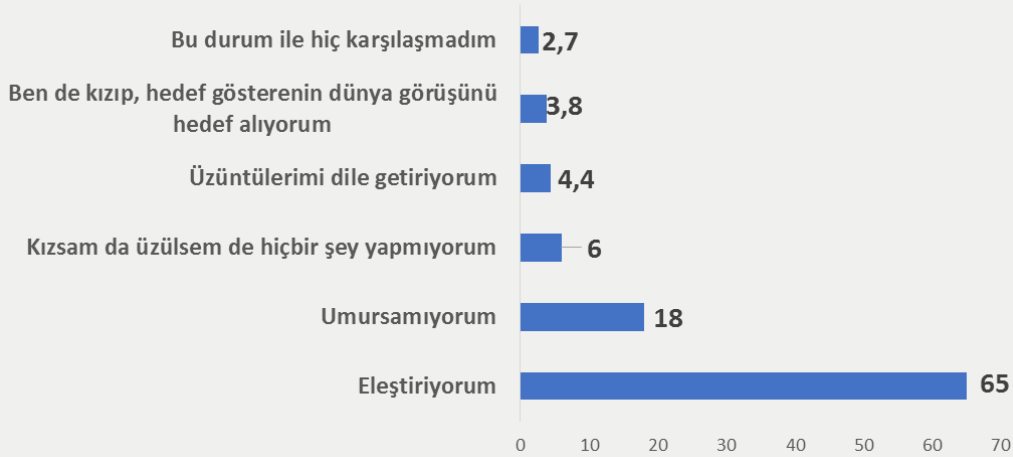
Araştırma grubunda yer alan katılımcılara “Dini inancınızın hedef alındığını veya ötekileştirildiğini düşündüğünüzde tepkiniz ne oluyor?” sorusu yöneltilmiştir. Buna göre katılımcıların %53,6’sı “Eleştiriyorum”, %22,4’ü “Umursamıyorum”, %10,4’ü “Kızsam da üzülsem de hiçbir şey yapmıyorum”, %7,1’i “Bu durum ile hiç karşılaşmadım”, %2,7’si “Ben de kızıp, hedef gösterenin kimliğini hedef alıyorum”, %2,2’si “Üzüntülerimi diler getiriyorum” ve %1,6’sı “Dini inancım yok” şeklinde yanıt vermiştir.

CİNSEL KİMLİĞİNİZİN HEDEF ALINDIĞINI VEYA ÖTEKİLEŞTİRİLDİĞİNİ DÜŞÜNDÜĞÜNÜZDE TEPKİNİZ NE OLUYOR? (%)

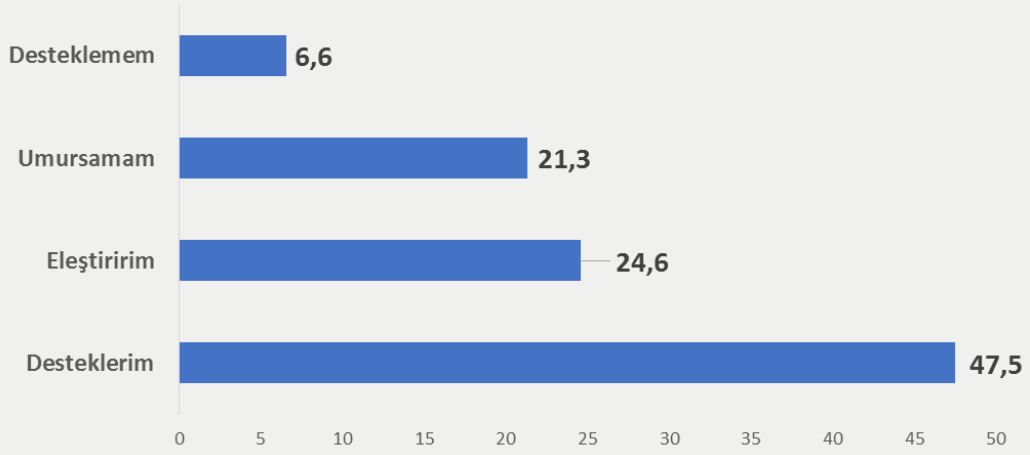
Araştırma grubunda yer alan katılımcılara “**Cinsel kimliğinizin hedef alındığını veya ötekileştirildiğini düşündüğünüzde tepkiniz ne oluyor?**” sorusu yöneltilmiştir. Buna göre katılımcıların %40,4’ü “**Eleştiriyorum**”, %33,3’ü “**Bu durum ile hiç karşılaşmadım**”, %14,2’si “**Umursamıyorum**”, %6’sı “**Ben de kızıp, hedef gösterenin kimliğini hedef alıyorum**”, %3,8’i “**Kızsam da üzülsem de hiçbir şey yapmıyorum**”, %2,2’si “**Üzüntülerimi dile getiriyorum**” şeklinde yanıt vermiştir.

DÜNYA GÖRÜŞÜNÜZÜN HEDEF ALINDIĞINI VEYA ÖTEKİLEŞTİRİLDİĞİNİ DÜŞÜNDÜĞÜNÜZDE TEPKİNİZ NE OLUYOR? (%)

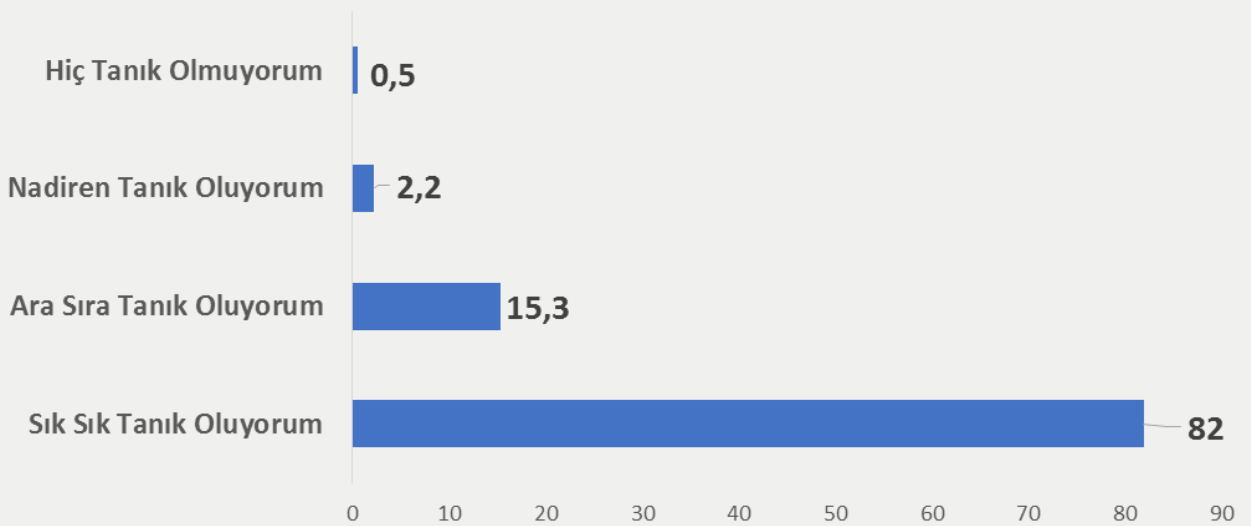
Araştırma grubunda yer alan katılımcılara “**Dünya görüşünüzün hedef alındığını veya ötekileştirildiğini düşündüğünüzde tepkiniz ne oluyor?**” sorusu yöneltilmiştir. Buna göre katılımcıların %65’i “**Eleştiriyorum**”, %18’i “**Umursamıyorum**”, %6’sı “**Kızsam da üzülsem de hiçbir şey yapmıyorum**”, %4,4’ü “**Üzüntülerimi diler getiriyorum**”, %3,8’i “**Ben de kızıp, hedef gösterenin kimliğini hedef alıyorum**” ve %2,7’si ise “**Bu durum ile hiç karşılaşmadım**” şeklinde yanıt vermiştir.

SAHİP OLDUĞUNUZ ETNİK/ULUSAL KİMLİĞİNİZ DIŞINDAKİ YEREL KİMLİKLERİ ÖVEN SÖYLEMLERE RASTLADIĞINIZDA TEPKİNİZ NE OLUYOR? (%)

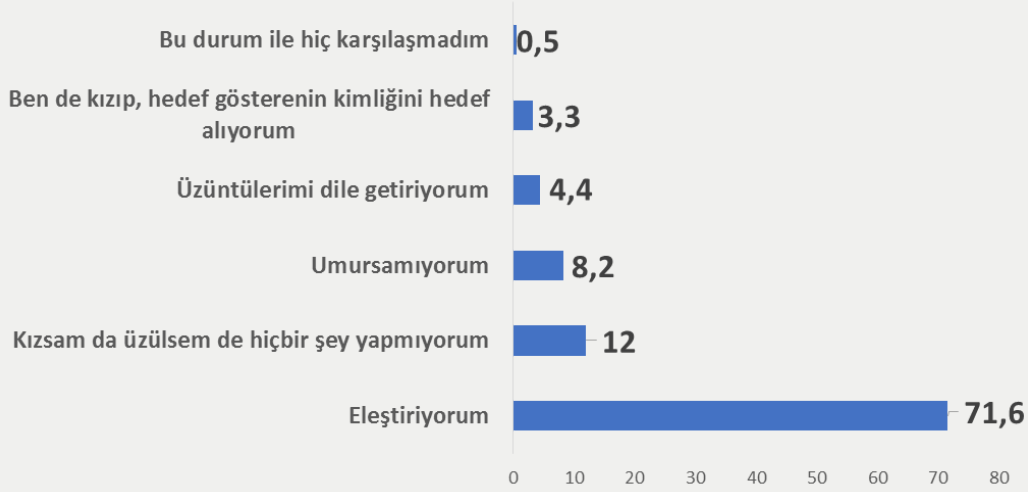
Araştırma grubunda yer alan katılımcılara “**Sahip olduğunuz etnik/ulusal kimliğiniz dışındaki yerel kimlikleri öven söylemlere rastladığınızda tepkiniz ne oluyor?**” sorusu yöneltilmiştir. Buna göre katılımcıların %47,5’i “**Desteklerim**”, %24,6’sı “**Eleştiririm**”, %21,3’ü “**Umursamam**” ve %6,6’sı “**Desteklemem**” şeklinde yanıt vermiştir.

TÜRKİYE’DE TÜRK OLMAYAN KİMLİKLERE KARŞI SOSYAL MEDYADA DIŞLAYICI/HEDEF GÖSTERİCİ SÖYLEMLER VE DAVRANIŞLAR OLDUĞUNA TANIK OLDUNUZ MU? (%)

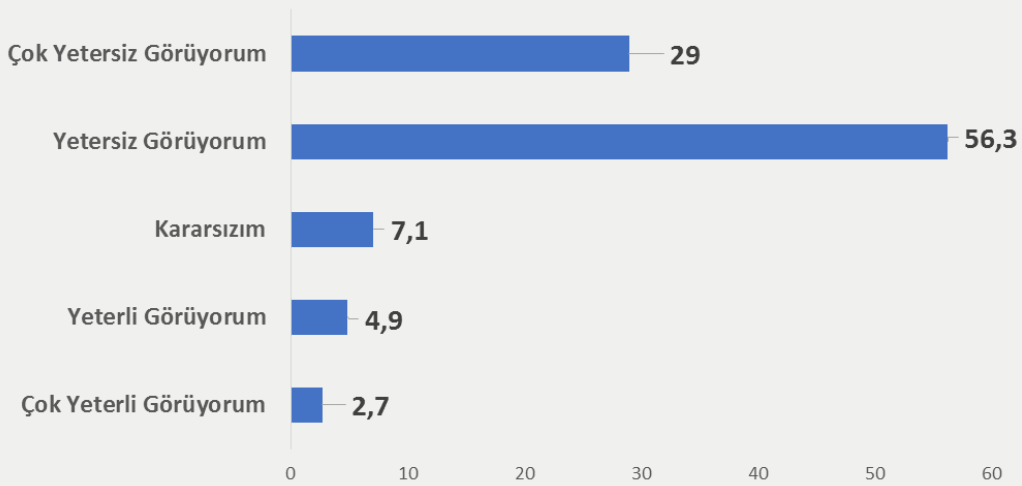
Araştırma grubunda yer alan katılımcılara “**Türkiye’de Türk olmayan kimliklere karşı sosyal medyada dışlayıcı/hedef gösterici söylemler ve davranışlar olduğuna tanık oldunuz mu?**” sorusu yöneltilmiştir. Buna göre katılımcıların %82’si “**Sık Sık Tanık Oluyorum**”, %15,3’ü “**Ara Sıra Tanık Oluyorum**”, %2,2’si “**Nadiren Tanık Oluyorum**” ve %0,5’i “**Hiç Tanık Olmuyorum**” şeklinde yanıt vermiştir.

SAHİP OLDUĞUNUZ ETNİK/ULUSAL KİMLİĞİNİZ DIŞINDAKİ YEREL KİMLİKLERİ HEDEF GÖSTEREN, KÜÇÜMSEYEN PAYLAŞIMLAR GÖRDÜĞÜNÜZDE TEPKİNİZ NE OLUYOR? (%)

Araştırma grubunda yer alan katılımcıların **“Sahip olduğunuz etnik/ulusal kimliğiniz dışındaki yerel kimlikleri hedef gösteren, küçümseyen paylaşımlar gördüğünüzde tepkiniz ne oluyor?”** sorusu yöneltilmiştir. Buna göre katılımcıların %71,6’sı **“Eleştiriyorum”**, %12’si **“Kızsam da üzülsem de hiçbir şey yapmıyorum”**, %8,2’si **“Umursamıyorum”**, %4,4’ü **“Üzüntülerimi dile getiriyorum”**, %3,3’ü **“Ben de kızıp, hedef gösterenin kimliğini hedef alıyorum”** ve %0,5’i **“Bu durum ile hiç karşılaşmadım”** şeklinde yanıt vermiştir.

SOSYAL MEDYADA FARKLI KİMLİKLERE YÖNELİK AYRIMCI, DIŞLAYICI SÖYLEMLER OLDUĞUNDA; BUNA KARŞI VERİLEN TEPKİLERİ NE ÖLÇÜDE YETERLİ GÖRÜYORSUNUZ? (%)

Araştırma grubunda yer alan katılımcılara **“Sosyal medyada farklı kimliklere yönelik ayrımcı, dışlayıcı söylemler olduğunda; buna karşı verilen tepkileri ne ölçüde yeterli görüyorsunuz?”** sorusu yöneltilmiştir. Buna göre katılımcıların; %29’u **“Çok Yetersiz Görüyorum”**, %56,3’ü **“Yetersiz Görüyorum”**, %4,9’u **“Yeterli Görüyorum”**, %2,7’si **“Çok Yeterli Görüyorum”** ve %7,1’i ise **“Kararsızım”** şeklinde yanıt vermiştir.

SOSYAL MEDYADA AŞAĞIDAKİ KİMLİKLERE KARŞI DIŞLAYICI/AYRIŞTIRICI SÖYLEMLER KURULDUĞUNU DÜŞÜNÜYOR MUSUNUZ?					TOPLAM
	Sık Sık	Ara Sıra	Nadiren	Hiç	
Türkler	4,9	6	39,9	49,2	100
Kürtler	88,5	7,1	3,3	1,1	100
Ermeniler	87,4	7,7	2,7	2,2	100
Yahudiler	68,9	16,9	10,9	3,3	100
Araplar	40,4	26,2	20,8	12,6	100
Aleviler	79,8	13,1	6,6	0,5	100
Müslümanlar	8,7	14,2	41,5	35,5	100
Hristiyanlar	40,4	30,6	21,3	7,7	100
Ateistler	77	13,7	7,7	1,6	100

Araştırma grubunda yer alan katılımcılara “**Sosyal medyada kimliklere karşı dışlayıcı/ayrıştııcı söylemler kurulduğunu düşünüyor musunuz?**” sorusu yöneltilmiştir. Buna göre katılımcılar;

- **Türklerin** %4,9'u “**Sık Sık**”, %6'sı “**Ara Sıra**”, %39,9'u “**Nadiren**”, %49,2'si “**Hiç**”;
- **Kürtlerin** %88,5'i “**Sık Sık**”, %7,1'i “**Ara Sıra**”, %3,3'ü “**Nadiren**”, %1,1'i “**Hiç**”;
- **Ermenilerin** %87,4'ü “**Sık Sık**”, %7,7'si “**Ara Sıra**”, %2,7'si “**Nadiren**”, %2,2'si “**Hiç**”;
- **Yahudilerin** %68,9'u “**Sık Sık**”, %16,9'u “**Ara Sıra**”, %10,9'u “**Nadiren**”, %3,3'ü “**Hiç**”;
- **Arapların** %40,4'ü “**Sık Sık**”, %26,2'si “**Ara Sıra**”, %20,8'i “**Nadiren**”, %12,6'sı “**Hiç**”;
- **Alevilerin** %79,8'i “**Sık Sık**”, %13,1'i “**Ara Sıra**”, %6,6'sı “**Nadiren**”, %0,5'i “**Hiç**”;
- **Müslümanların** %8,7'si “**Sık Sık**”, %14,2'si “**Ara Sıra**”, %41,5'i “**Nadiren**”, %35,5'i “**Hiç**”;
- **Hristiyanların** %40,4'ü “**Sık Sık**”, %30,6'sı “**Ara Sıra**”, %21,3'ü “**Nadiren**”, %7,7'si “**Hiç**”;
- **Ateistlerin** %77'si “**Sık Sık**”, %13,7'si “**Ara Sıra**”, %7,7'si “**Nadiren**”, %1,6'sı “**Hiç**” uğramadığı şeklinde yanıt vermiştir.